

การพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

Kamphaeng Phet Province Tourism Development of Khong Lan National Parks

เจษฎา อินทร์อ่อน¹ และ ชาญชัย จิวจินดา²

¹ นักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

Firety6226@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

Chanchaijew@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวทางแผนการพัฒนาอุทยานแห่งชาติคลองลาน (2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน ใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาจากเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนได้เป็น 3 กลุ่มหลัก คือ (1) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐด้านการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน (2) กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคลองลาน จำนวน 5 คน (3) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคลองลาน จำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า ประการแรก หลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบริเวณภายในอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ต้องสอดคล้องกับหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวของโลก ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (1) อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (using resource sustainable) (2) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นควบคู่กับการลดการก่อของเสีย (reducing over consumption and waste) (3) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม (maintain diversity) (4) ประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว (integrating tourism into planning) (5) พัฒนาการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (supporting local economy) (6) การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (involving local communities) มีการร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบองค์รวม (participation approach) (7) การจัดเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (marketing tourism responsibly) และ (8) ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (undertaking research) ประการที่สอง หลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบริเวณภายในอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ต้องให้ความสำคัญและคำนึงกับอย่างน้อย 5 ปัจจัย ดังนี้ (1) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง (continuity) (2) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (quality) (3) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล (balance) (4) ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับแรก (5) เป้าประสงค์ของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

สำหรับข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวทางการพัฒนาอุทยานแห่งชาติคลองลาน คือ 1.อุทยานแห่งชาติควรมีการฝึกอบรมกับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมการดำลงชีพในป่าเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้และเอาตัวรอดเมื่อเกิดปัญหา และเป็นอีกทางเลือกการท่องเที่ยวแนวศึกษา 2.อุทยานแห่งชาติควรมีการจัดกิจกรรมการส่องสัตว์ให้เพิ่มขีดความสามารถในการท่องเที่ยวอีกทางเลือกหนึ่ง 3.ควรจัดห้องน้ำและส่วนของอาคารปลูกสร้างอาคารให้กลมกลืนกับธรรมชาติเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของอุทยาน 4.ด้านการขนส่งควรมีรถเวียนในการเที่ยวแต่ละจุดและออกเป็นเวลา

คำสำคัญ : กำแพงเพชร, อุทยานแห่งชาติคลองลาน, การท่องเที่ยว

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the development plan of Khlong Lan National Park. (2) to study the problems and obstacles in the management of tourism in Khlong Lan National Park. Qualitative research is used by studying the documents and in-depth interviews by choosing groups of key informants whom can be classified into 3 main groups as follows; 1) a group of government officers in tourism, 5 people, 2) a group of tourism business operators in Khlong Lan National Park, 5 people, 3) a group of tourists who travel in Khlong Lan National Park, 10 people. The results of the study revealed that, firstly, the principle of sustainable tourism in the area of Khlong Lan National Park, Kamphaeng Phet Province, must be consistent with the principles of world tourism development. This can be summarized as follows: (1) using resource sustainable; (2) reducing over consumption and waste; (3) maintain diversity of nature, society and culture (4) integrating tourism into planning (5) supporting local economy (6) involving local communities and participation in holistic approach with local communities (7) preparation of tourism information services (marketing tourism responsibly) (8) Evaluate, examine and conduct research. Secondly, the principle of sustainable tourism in the area of Khlong Lan National Park, Kamphaeng Phet Province, must focus on and take into account at least 5 factors: (1) Must be tourism continuity (2) Must be quality tourism (3) Must be balanced tourism (4) The development of people in all relevant sectors must be given first; (5) Must focus on the goals of sustainable tourism.

For suggestions on development guidelines for Khlong Lan National Park is 1. National Park's Training should be given to tourists in forest diving activities to enable them to learn and survive when problems arise and as an alternative to educational tourism. 2. National Parks Animal-watching activities should be organized to increase the ability to travel as an alternative. 3. Toilets and parts of building construction should be arranged to harmonize with nature in order to be unique to the park. 4. On the transportation side, there should be a revolving bus at each point and leave on time.

Keywords: Kamphaeng Phet, Khlong Lan National Park, Tourism

1. บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่สุดในโลกและเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตเร็วที่สุด สามารถสร้างรายได้หลักให้กับประเทศอย่างมหาศาลก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนและกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทาง เศรษฐกิจอันนำไปสู่การจ้างงานสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ นอกจากนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังมีความสำคัญ ต่อการเติบโตของเศรษฐกิจโลก องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้คาดการณ์ แนวโน้มของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลกในปี พ.ศ.2556 และปี พ.ศ.2563 ว่าจะมี นักท่องเที่ยวถึง 1,006 ล้านคน และ 1,561 ล้านคน โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.15 ต่อปีและคาดการณ์ต่อไปอีกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่มายังภูมิภาค เอเชียแปซิฟิก ในปี พ.ศ. 2563 จะมีถึง 397 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 6.55 ต่อปี และสภาพการเดินทางและการท่องเที่ยวโลก (World Travel & Tourism Council: WTTC) ยังได้วิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการเดินทางและท่องเที่ยวโลกในปี พ.ศ.2558จากข้อมูลที่มีอยู่จนถึงปัจจุบันสรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (Gross Domestic Product: GDP) ด้านการท่องเที่ยว และ

เดินทางของโลกคาดว่าจะขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.5 ซึ่งสูงกว่าการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ประชาชาติรวมของโลกที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 2.5 โดยมีส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจโลกมูลค่าถึง 7.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐและก่อให้เกิดการจ้างงานถึง 284 ล้านคนทั่วโลก (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จากเหตุการณ์ในปัจจุบันการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้มีผลกระทบจากโรคโควิด 19 จึงทำให้การท่องเที่ยวในประเทศไทยขาดรายได้ทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติ และคนไทยเองก็ยังมีนักท่องเที่ยวที่ไม่มากจึงมีการกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศเอง อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เป็นอีกอุทยานหนึ่งที่มีความสวยงามและเหมาะแก่การพักผ่อนทางธรรมชาติ ที่สามารถเดินทางจาก กทม.ใช้เวลาไม่มากนัก แต่การท่องเที่ยวยังไม่เป็นจุดที่สนใจเท่ากับอุทยานอื่นที่ใหญ่ ๆ ที่มีความสำคัญจึงต้องมีแผนนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ทันสมัยและไม่ทำลายธรรมชาติและทำให้นำไปสู่แนวโน้มในการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศน์ในการอนุรักษ์

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาแนวทางแผนการพัฒนาอุทยานแห่งชาติคลองลาน
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน

3. การดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลาน โดยมีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้ 1) รูปแบบการวิจัย 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 5) การสร้างแบบสอบถาม 6) การวิเคราะห์ข้อมูล 7) การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลาน เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษานโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลาน ศึกษาสภาพการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลาน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครบถ้วนทั้งหมด ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารทางราชการ เอกสารแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติ เอกสารบทความ เอกสารข่าว และสื่อท้องถิ่นที่ปรากฏในอุทยานแห่งชาติคลองลาน เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคลองลาน การลงพื้นที่สำรวจ (Area Studies) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) จากเจ้าหน้าที่รัฐด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจ นักท่องเที่ยว ที่สมัครใจเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยเลือกแหล่งข้อมูลแบบเจาะจงกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน โดยมุ่งศึกษาถึงความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยว นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว สภาพการท่องเที่ยว รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลาน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มหลัก คือ 1) กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐด้านการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน 2) กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคลองลาน จำนวน 5 คน 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคลองลาน จำนวน 10 คน

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชรกรณีศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติที่สำคัญและโดดเด่นในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และอนุรักษ์ธรรมชาติ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษา ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว 2) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยว 3) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 4) แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจ

4. ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลาน ผู้วิจัยได้มุ่งประเด็นในการศึกษา คือ นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลองลาน ศักยภาพการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน รวมถึง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการ วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อศึกษาถึง นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติคลอง ลาน ศักยภาพการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยาน แห่งชาติคลองลาน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเขียนเป็นรายงานสรุปผลการวิจัยการนำเสนอข้อมูลในการ วิจัยครั้งนี้เป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยนำเสนอข้อมูลใน 3 ประเด็นดังนี้ 1) นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของ อุทยานแห่งชาติคลองลาน 2) ศักยภาพการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน 3) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการ การท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน แนวทางของแผนการพัฒนาอุทยานแห่งชาติคลองลาน

ประการแรก แผนภาครัฐต่ออุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ถือได้ว่ามีองค์ประกอบของการ ท่องเที่ยวที่ครบถ้วนและมีศักยภาพสูง ซึ่ง 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) มีศักยภาพสูง 2) ที่พักแรมเพื่อ รองรับนักท่องเที่ยว (accommodation) มีศักยภาพสูง 3) แหล่งท่องเที่ยว (attractions) มีความหลากหลายและมีศักยภาพสูง 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (activities) และกิจกรรมนันทนาการ (tourist activities และ recreational activities) มีความ หลากหลายและน่าดึงดูดใจ 5) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (ancillary) (เช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ปรียญณีสถานบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น) ถือว่ามีศักยภาพที่สูง

ประการที่สอง อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร สามารถตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการเดินทาง ท่องเที่ยวในลักษณะต่างๆ ได้อย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็น 1) การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง 2) การ ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน 3) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม 4) การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา 5) การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจการ ประชุมและสัมมนา และ 6) การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา นอกจากนี้ ถ้าลักษณะการท่องเที่ยวแบ่งตามความมุ่งหวังของ นักท่องเที่ยวแล้ว ก็ถือว่าอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร สามารถตอบโจทย์ความมุ่งหวังของ นักท่องเที่ยวได้ครบถ้วนเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น 1) ความมุ่งหมายในทางกายภาพ 2) ความมุ่งหวังในทางศิลปวัฒนธรรม 3) ความมุ่งหวังในมิติภาพ 4) ความมุ่งหวังทางฐานะและชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ ประการที่สาม ประเภทของการท่องเที่ยว ใน อุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ถือว่ามีครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็น (1) การท่องเที่ยวธรรมชาติ (natural tourism) (2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (cultural tourism) (3) การท่องเที่ยวแบบบันเทิงและการกีฬา (sport and entertainment tourism) และ (4) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา (business and convention tourism) ประการที่สุดท้าย ทฤษฎีการ จัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ควรมีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีการ จัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือทฤษฎีการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือทฤษฎีแบบผสมผสานหรือบูรณาการ

ร่วมกัน ทั้งนี้อาจแบ่งเป็น 3 ส่วนหลักในการพัฒนา กล่าวคือ ส่วนแรก ภาครัฐ คือ เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจรับผิดชอบโดยตรง สรุปได้ว่า ทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยวบริเวณภายในอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ควรใช้ทฤษฎีการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นหลัก อาจจะผสมผสานกับทฤษฎีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นบางส่วน เช่นการนำประเพณีวัฒนธรรมของคนรอบข้างมาเป็นส่วนเกี่ยวข้องในการท่องเที่ยว ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้พัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างรอบคอบและความงดงามทางสุนทรียภาพ มีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างชาญฉลาด เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดและยาวนาน โดยไม่ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและไม่ทำลายธรรมชาติ แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบริเวณภายในอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ต้องพิจารณาถึง 15 หลักการอย่างครอบคลุม ซึ่งประกอบด้วย 1) การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขตของความสามารถของธรรมชาติชุมชนชนบทรอบนิคมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยาน 2) การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชนชนบทรอบนิคมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศชุมชน ชนบทรอบนิคมประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว 4) การประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 5) มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ (carrying capacity) ในการฟื้นฟู ให้สามารถผลิตและให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ตลอดไป โดยไม่ลดถอย หรือเสื่อมโทรมลง 6) มีการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น (equity) 7) ให้ประสบการณ์นั้นทนทานการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว (quality of experience) 8) ให้ผู้มาเยือน หรือนักท่องเที่ยว ได้เรียนรู้ และเข้าใจเกี่ยวกับพื้นที่ ทรัพยากร และวิถีชีวิต (education and understanding) 9) เน้นการออกแบบที่กลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น (local architecture and local material) เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว 10) การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (integrating tourism into planning) เข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยว 11) เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (involving local communities) ในด้านการจัดการผลตอบแทนของประชาชน และสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและการจัดการการท่องเที่ยว 12) การประสานความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง (consulting stakeholders and the public) เพื่อลดข้อขัดแย้งและร่วมแก้ปัญหา 13) เป็นการฝึกอบรมบุคลากร (training staff) โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่บุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ เพื่อยกระดับการบริการการท่องเที่ยว และ 14) ข้อมูลข่าวสารที่สื่อให้กับนักท่องเที่ยว โดยมุ่งสร้างความเข้าใจในการเคารพต่อธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) อีกทั้งเป็นการช่วยยกระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง 15) การให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวที่ทำให้ใกล้ชิดกับธรรมชาติอย่างกลมกลืนและไม่รบกวนระบบนิเวศ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบริเวณภายในอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ต้องสอดคล้องกับหลักการในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวของโลก คือ “การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็น ควบคู่กับการลดการก่อของเสีย รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น จัดประชุม และปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ ร่วมกันการพัฒนาบุคลากรการจัดเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยวและประเมินผล ตรวจสอบและวิจัยเพื่อทราบ

ผลของการบริการ นำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ” ส่วนที่สอง ชุมชนบริเวณรอบนอก อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร จากการสัมภาษณ์ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร สรุปได้ว่า ทฤษฎีการจัดการการท่องเที่ยวบริเวณชุมชนรอบนอกอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ควรใช้ทฤษฎีการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผสมผสานกับทฤษฎีการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยคำนึงถึงสภาพที่แท้จริง รวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อมบริเวณชุมชนรอบนอกอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อสามารถตอบโจทย์นักท่องเที่ยวแต่ละประเภทได้อย่างครบถ้วนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบริเวณชุมชนรอบนอกอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร กล่าวโดยสรุปได้ว่า

ประการแรก หลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบริเวณภายในอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ต้องสอดคล้องกับหลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวของโลก ซึ่งสรุปได้ดังนี้ (1) อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (using resource sustainable) (2) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นควบคู่กับการลดการก่อของเสีย (reducing over consumption and waste) (3) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม (maintain diversity) (4) ประสานแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว (integrating tourism into planning) (5) พัฒนาการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (supporting local economy) (6) การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (involving local communities) มีการร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบองค์รวม (participation approach) (7) การจัดเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (marketing tourism responsibly) และ (8) ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (undertaking research) ประการที่สอง หลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบริเวณภายในอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ต้องให้ความสำคัญและคำนึงกับอย่างน้อย 5 ปัจจัย ดังนี้ (1) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง (continuity) หมายถึง ความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และความต่อเนื่องของวัฒนธรรมซึ่งจัดเป็นทรัพยากรหลักในการท่องเที่ยวและสามารถมอบประสบการณ์ันทนาการที่ดีให้แก่นักท่องเที่ยว (2) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (quality) หมายถึง การเน้นคุณภาพของสามส่วนหลัก คือ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์ันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน (3) ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล (balance) หมายถึง ความสมดุลระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากรที่มีในอุทยาน (4) ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของเป็นอันดับแรก โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดการในการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง ระยะสั้นและระยะยาว จัดการบริหารทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุล สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทั้งนี้ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมจะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นนั้นได้ รวมถึงภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและ สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และ (5) เป้าประสงค์ของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไม่ควรมุ่งหวังผลตอบแทนในรูปแบบของกำไร หรือเม็ดเงินที่จะเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว เป้าหมายที่แท้จริงของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรตระหนักถึงความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เกี่ยวข้องโดยรวม ตัวชี้วัดประการหนึ่งที่น่านำมาพิจารณาความสำเร็จขององค์กร ซึ่งวัดได้ด้วยดัชนีความสุขมวลรวม (Gross Happiness Index) ทั้งนี้ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว อาทิ ผู้ประกอบการด้านโรงแรม ผู้ประกอบการ นำเที่ยว ผู้ประกอบการให้เช่ารถยนต์ ควรเป็นผู้นำในการดำเนินงาน โดยนำเสนอว่าธุรกิจของพวกเขาจะนำสิ่งที่ดีกลับคืนมาสู่สิ่งแวดล้อมและสังคมอย่างไร

5. การอภิปรายผล

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร บริเวณชุมชนรอบนอกอุทยานแห่งชาติคลองลาน และพื้นที่ อำเภอกลองลาน ต้องให้ความสำคัญกับ 5 ภารกิจหลัก ได้แก่ 1) การโฆษณาและประชาสัมพันธ์: หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องมีบทบาทในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้สาธารณชนได้รับรู้และรับทราบให้มากที่สุด 2) การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องสำรวจหาข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ ที่เป็นข้อมูลสำคัญและจำเป็น 3) การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต้องจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อปรับปรุงและพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว 4) การบริหารแหล่งท่องเที่ยว: ต้องกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่รบกวนระบบนิเวศ 5) การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว: ต้องวางระบบในการดูแลรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่รับผิดชอบ และ ป้องกันการเกิดภัยและหนทางการช่วยเหลือ

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติคลองลาน

1. ปัญหาแนวทางการพัฒนาบริเวณ อุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ในทัศนะผู้วิจัย คือ เนื่องจากภายในเขตอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ได้มีแผนพัฒนาที่มีประสิทธิภาพอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากแนวคิดที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ขาดเพียงแต่การสนับสนุนจากรัฐบาล ผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องในการผลักดัน และการร่วมมือของชุมชนในรอบอุทยานแห่งชาติคลองลานดังนั้น ปัญหาเกิดจากงบประมาณรัฐบาลควรต้องสนับสนุนอย่างเพียงพอ เพื่อผลักดันแผนการพัฒนาภายในเขตอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ให้เกิดประสิทธิผลและยั่งยืนในอนาคต

2. ปัญหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนนอกอุทยานแห่งชาติคลองลานจังหวัดกำแพงเพชร ในการเข้ามามีส่วนร่วมในอุทยานนอกจากเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย 2.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนให้พวกเขาได้รับผลประโยชน์อย่างเต็ม แต่ต้องมีมาตรฐานหรือกฎข้อบังคับร่วมกันของทุกฝ่าย ที่ชุมชนรอบนอกอุทยานจะไม่ไปเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวที่มา และหน่วยงานของรัฐในและรอบอุทยาน 2.2 ปัญหาทางภาครัฐต้องเข้าไปวางโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็น ทั้งรถรับส่ง ที่จอดรถและราคาจ่อรถ จุดที่ตั้งบริเวณร้านค้าหรือแหล่งซื้อป๊อปปิ้ง ห้องน้ำศาลา และอื่นๆ ที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว จุดกางเต็นท์ให้สอดคล้องกับนักท่องเที่ยว 2.3 ปัญหาทางภาครัฐต้องเข้าไปสนับสนุนงบประมาณและองค์ความรู้ในการสร้างอาชีพต่างๆ ที่เกี่ยวกับท่องเที่ยว (โฮมสเตย์, ร้านอาหาร, บ้านพัก, ขายของฝาก, OTOP และอื่นๆ) และกิจกรรมต่างๆ ที่สร้างสรรค์ให้ชาวบ้านรอบๆ อุทยาน ที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้นได้ เช่น การสร้างศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสัตว์ป่า เป็นต้น

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะว่าด้วยแนวทางการพัฒนาอุทยานแห่งชาติคลองลาน คือ 1.อุทยานแห่งชาติควรมีการฝึกอบรมกับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมการดำลงชีพในป่าเพื่อให้ นักท่องเที่ยวเกิดความรู้และเอาตัวรอดเมื่อเกิดปัญหา และเป็นอีกทางเลือกการท่องเที่ยวแนวศึกษา 2.อุทยานแห่งชาติควรมีจัดกิจกรรมการส่องสัตว์ให้เพิ่มขีดความสามารถในการท่องเที่ยวอีกทางเลือกหนึ่ง 3.ควรมีจัดห้องน้ำและส่วนของอาคารปลูกสร้างอาคารให้กลมกลืนกับธรรมชาติเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของอุทยาน 4.ด้านการขนส่งควรมีรถเวียนในการเที่ยวแต่ละจุดและออกเป็นเวลา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก ดร.ชาญชัย จิวจินดา และ ผศ.ร.ต.อ.ดร.จอมเดช ตรีเมฆ และ ผศ.ดร.รัตพงษ์ สอนสุภาพ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณา ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่งผู้วิจัยกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่ที่แคบิศา มารดา และบูรพาจารย์ที่ เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). การจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่น : กรณีศึกษาการจัดการท่องเที่ยว บ้านชะจอม อ. โขงเจียม จ.อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยบูรพา. สืบค้นจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2561). วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, 35 (3) (กันยายน ธันวาคม -2561). สืบค้นจาก <http://opac.vru.ac.th/BibDetail.aspx?bibno=2238460>
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). สืบค้นจาก <https://www.mots.go.th/>
- องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO). (2563). สืบค้นจาก <https://wtcc.org/>